

## **SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 453

van **KOEN DANIËLS**

datum: 18 maart 2024

---

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

---

### *Hemelwaterverordening - Toepassing bij werken op het openbaar domein*

De Vlaamse Regering heeft op 10 februari 2023 de gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake hemelwater goedgekeurd. Die verordening bepaalt:

- minimale volumes van hemelwaterputten;
- normen voor infiltratievoorzieningen en buffervolume voor grote verharde oppervlakte (als om technische redenen geen infiltratievoorziening kan aangelegd worden);
- het hergebruik van opgevangen hemelwater voor toepassingen waar geen drinkwaterkwaliteit voor nodig is, waaronder toiletspoeling, kuiswater, wasmachine en buitengebruik;
- dat uiterlijk bij de ingebruikname van het gebouw, de verharding/uitbreiding, het bijgebouw, de overdekte constructie of de verharding hemelwaterput, infiltratie- of buffervoorziening of vertraagde afvoer worden geplaatst en in gebruik genomen en vanaf dan ook in gebruik blijven;
- mogelijkheid om verplichtingen met betrekking tot hemelwater collectief op te nemen.

Die verordening is geldig in het hele Vlaamse Gewest, waarbij het lokale bestuur – als het dat wenst – strengere regels kan afvaardigen voor zijn grondgebied. Die strengere regels zijn dan een keuze van het lokale bestuur.

Die nieuwe hemelwaterverordening is van toepassing op vergunningsaanvragen en meldingen die worden ingediend vanaf 2 oktober 2023. Op omgevingsvergunningsaanvragen of meldingen die ingediend zijn voor 2 oktober 2023 geldt nog de vroegere hemelwaterverordening van 2016. Ze is niet van toepassing op vrijgestelde handelingen die zijn aangevat voor 2 oktober 2023.

Voor werken op het openbaar domein treedt de verordening pas in werking voor aanvragen van een omgevingsvergunning vanaf 7 januari 2025 en dat omwille van de complexiteit van werken bij (her)aanleg van openbaar domein.

Werken op de openbare weg kunnen worden vrijgesteld van de hemelwaterverordening als:

- enkel de afwerkingslaag van een verharding wordt heraangelegd mits er een funderingslaag aanwezig is én die behouden blijft;
- de werken volledig vrijgesteld zijn van vergunningen volgens artikel 10 van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2010 tot bepaling van stedenbouwkundige handelingen waarvoor geen omgevingsvergunning nodig is.

Daarnaast kan de bevoegde overheid nog steeds uitzonderingen toestaan op de verplichtingen van de hemelwaterverordening, als dat voor de mogelijkheden van gebruik

van hemelwater, de wettelijke voorschriften of de plaatselijke terreinkenmerken noodzakelijk wordt geacht.

Betreffende werken aan het openbaar domein zijn er ook terechte oproepen en verzuchtingen voor veilige fiets- en voetpaden. Het Vademecum fietsvoorzieningen bevat heel wat richtinggevende normen betreffende de afweging wanneer een afgescheiden fietspad is aangewezen, soort verharding alsook een indicatieve – niet verplichte – maatvoering: <https://wegenenverkeer.be/sites/default/files/uploads/documenten/Vademecum%20Fietsvoorzieningen.pdf>.

Naar aanleiding van een rioleringsproject waarbij hemelwater en afvalwater worden gescheiden, doet zich de gelegenheid voor om (eindelijk) een afgescheiden fietspad te plannen op delen waar nu een verharde parkeerstrook is in de Houtvoortstraat. Het betreft een ontsluitingsweg met 3755 voertuigbewegingen per dag waarvan 455 vracht- en bestelwagenverkeer (en dus meer dan 10 procent van het aantal voertuigbewegingen). Daarnaast zijn er op de huidige weg – zonder fietspad – ook 235 fietsers per dag. Zowel bij de bevolking als op basis van die cijfers is er grote gedragenheid voor een fietspad aan weerszijden van de weg naast het bestaande voetpad, ook aan weerszijden.

De maatvoering van het fietspad kan worden aangepast zeker in de wetenschap dat heel wat fietsers uit veiligheidsoverweging vandaag over het bestaande voetpad rijden. Een indicatieve en alternatieve indeling van de weg zou kunnen zijn: 1,5 meter voetpad – 1,5 meter fietspad (samen 3 meter voor de zachte weggebruiker) – 5,5 meter tweerichtingsrijbaan – 1,5 meter voetpad – 1,5 meter fietspad (opnieuw 3 meter voor de zachte weggebruiker), rest: 2,5 meter voor groen, borduren, goten, verlaagde alternerende parkeerstrook, wadi's. Ook onder de voet-/fietspaden en/of parkeerstroken kan ondergrondse buffering.

Echter het lokaal bestuur oordeelt dat een rijweg met 1 rijvak in elke richting en fietspad en voetpad aan elke kant van de weg over een totale beschikbare breedte van 14 meter niet kan, omwille van de hemelwatervoorziening en ze door die hemelwaterverordening verplicht zijn wadi's aan te leggen ten koste van het fietspad. Ze geven aan dat ze daarvan niet kunnen afwijken. Alternatieven zoals ondergrondse buffering kan volgens hetzelfde lokaal bestuur niet omdat men dan "plastic korven in de grond brengt waardoor microplastics worden verspreid" en omdat met ondergrondse buffering de normen niet worden gehaald. Bovendien haalt men aan dat waterpasserende verhardingen weinig nut hebben.

1. Kan de minister bevestigen dat, indien de vergunningsaanvraag voor die werken op openbaar domein wordt ingediend voor 7 januari 2025, de verordening niet van toepassing is?
2. Is het mogelijk dat – indien de aanvraag na 7 januari 2025 gebeurt – de aanleg van een verhard/waterpasserend voetpad en fietspad in het licht van verkeersveiligheid als uitzondering op de hemelwaterverordening toegestaan kan worden of primeert de verordening hemelwater en dienen fietspaden te wijken voor wadi's?
3. Zijn vormen van ondergrondse waterbuffering toegestaan en kan de minister daar voorbeelden van geven?

**ANTWOORD**

op vraag nr. 453 van 18 maart 2024

van **KOEN DANIËLS**

---

1. De nieuwe Vlaamse hemelwaterverordening is van toepassing voor vergunningsaanvragen die betrekking hebben op het openbaar domein en die ingediend worden vanaf 7 januari 2025.
2. Het besluit voorziet inderdaad de mogelijkheid voor de vergunningverlener om uitzonderingen toe te staan op gemotiveerd verzoek van de aanvrager. Ik verwijs hiervoor naar artikel 12.

*Op gemotiveerd verzoek van de vergunningsaanvrager, kan de bevoegde overheid, vermeld in artikel 15 of 52 van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning, bij de beoordeling van een omgevingsvergunningsaanvraag uitzonderingen toestaan op de verplichtingen van dit besluit als dat om specifieke redenen met betrekking tot de mogelijkheden van gebruik, wettelijke voorschriften of plaatselijke terreinkenmerken verantwoord of noodzakelijk is.*

*De bevoegde overheid houdt daarbij rekening met de bepalingen vermeld in titel I van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 en de uitvoeringsbesluiten ervan, in het bijzonder met de bepalingen vermeld in artikel 1.3.1.1 van het voormelde decreet wat de watertoets betreft.*

3. Ik merk dat er vragen binnenkomen rond de aanleg van voet- en fietspaden als zou dat niet meer mogelijk zijn omdat er in de nieuwe Vlaamse hemelwaterverordening enkel nog bovengrondse infiltratievoorzieningen zouden toegelaten worden. Deze stelling klopt niet. Ook het ondergronds infiltreren blijft mogelijk en is geen afwijking van de hemelwaterverordening. Wel vraagt de verordening om de motivatie in de vergunningsaanvraag toe te voegen waarom een ondergrondse aanleg onvermijdbaar is. Plaatsgebrek binnen het geplande wegprofiel (openbaar domein of terreinen die na de handelingen tot het openbaar domein zullen behoren) en mobiliteits- of veiligheidsaspecten zijn voorbeelden van afdoende argumenten voor zulke motivatie.

Ik verwijs hiervoor ook naar de verduidelijkingen in het technisch achtergronddocument dat de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) op 20 maart 2024 goedkeurde. Daarin wordt het volgende vermeld:

*Volgende zaken kunnen als argument aangebracht worden:*

- *De aanvoer van het afstromend hemelwater naar de bovengrondse infiltratievoorziening kan enkel met een pompsysteem gebeuren;*
- *Door wettelijke randvoorwaarden is er geen ruimte om een bovengrondse infiltratievoorziening aan te leggen;*
- *Door de bestaande context is er geen ruimte om een bovengrondse infiltratievoorziening aan te leggen;*
- *Plaatsgebrek binnen het geplande wegprofiel en mobiliteitsaspecten.*

*...*

*Voorbeeld 1: Naast een bestaande weg liggen langsgrachten. De gemeente wil de weg uitrusten met fietspaden. Omwille van de aanwezige bebouwing die tot aan de straatkant komt is het niet realistisch om de rooilijn te verbreden. De*

*gemeente voegt een motivatienota toe om de langsgrachten te vervangen door ondergrondse infiltratievoorzieningen. Het belang van veilige fietspaden en het plaatsgebrek om bovengronds te kunnen infiltreren zijn een afdoende motivatie. Voorbeeld 2: Een marktplein in een beschermd dorpsgezicht wordt heraangelegd. Door de wettelijke bescherming moet de kenmerkende kasseiverharding behouden blijven en mag er geen bovengrondse groene infiltratiekom worden aangelegd. De gemeente voegt een motivatienota toe om te verantwoorden waarom er voor een ondergrondse infiltratievoorziening gekozen wordt.*

Tevens verwijst het technisch achtergronddocument naar de volgende informatiebronnen met inspirerende voorbeelden om te infiltreren. Het is dus niet zo dat ondergrondse infiltratietechnieken beperkt zijn tot systemen met kratten.

#### *VLARIO richtlijnen*

*VLARIO heeft richtlijnen gepubliceerd over het ontwerp, de aanleg en het onderhoud van bovengrondse en ondergrondse infiltratievoorzieningen:*  
[www.vlario.be/infiltratiesystemen/richtlijnen-bovengrondse-infiltratie](http://www.vlario.be/infiltratiesystemen/richtlijnen-bovengrondse-infiltratie)  
[www.vlario.be/infiltratiesystemen/richtlijnen-ondergrondse-infiltratie](http://www.vlario.be/infiltratiesystemen/richtlijnen-ondergrondse-infiltratie)

#### *Blauwgroenvlaanderen*

*De website van Blauwgroenvlaanderen biedt heel wat interessante inspiratievoorbeelden van de voorzieningen die in dit document worden toegelicht.*

*[blauwgroenvlaanderen.be/professionals/maatregelen](http://blauwgroenvlaanderen.be/professionals/maatregelen)  
[www.blauwgroenvlaanderen.be/bewoners/maatregelen](http://www.blauwgroenvlaanderen.be/bewoners/maatregelen)*

#### *Infiltratiewaaier*

*Netwerk Architecten Vlaanderen publiceerde een infiltratiewaaier waar alle infiltratievoorzieningen in toegelicht worden:*  
[infiltratiewaaier.waterbewustbouwen.be](http://infiltratiewaaier.waterbewustbouwen.be)